

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.04

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Економічної теорії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ»

напрямок підготовки 6.070101 «Транспортні технології

(за видами транспорту)»

інститут, факультет, відділення *Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, факультет - менеджменту,
заочне відділення*

Харків
ХНУМГ
2014 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Основи зовнішньоекономічних зв'язків»** для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напрямку 6.070101 – «Транспортні технології (за видами транспорту)».

Розробники: к.е.н., доц. М. С. Наумов,
ст. викладач О. А. Шекшуєв

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Економічної теорії.

Протокол № 9 від «6» квітня 2013 року.

Завідувач кафедри економічної теорії д.е.н., проф. В. П. Решетило

Схвалено науково-методичною радою факультету менеджменту.

Протокол № 8 від «26» квітня 2013 року.

Голова д.е.н., проф. І. М. Писаревський

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань: 0701 «Транспорт і транспортна інфраструктура»	За вибором	
	Напрямок підготовки: 6.070101 «Транспортні технології (за видами транспорту)»		
Модулів – 1	Спеціальності (професійні спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		-	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		-	9-й
	Лекції		
Тижневих годин: - аудиторних – 12; - самостійної роботи студента – 96	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	-	8 год.
		Практичні, семінарські	
		-	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		-	96 год.
Індивідуальні завдання: -			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 11% до 89%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи зовнішньоекономічних зв'язків» є сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері економічної діяльності між підприємствами України – суб'єктами ЗЕЗ та іноземними фірмами як на території України, так і за її межами.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи

зовнішньоекономічних зв'язків» є:

– вивчення нормативної бази щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств; специфіки механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності в Україні на сучасному етапі;

– узагальнення методів оцінки тенденцій, суперечностей та доцільності діяльності у визначенні головних напрямків зовнішньоекономічної діяльності для підприємств різних форм власності, що є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

– специфіку механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності в Україні на сучасному етапі;

– нормативну базу щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств;

вміти :

– застосовувати методи оцінки тенденцій, суперечностей та доцільності діяльності у визначенні головних напрямків зовнішньоекономічної діяльності для підприємств різних форм власності, що є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;

– враховувати специфіку запровадження різних форм виходу на зовнішні ринки Здійснювати процедури щодо укладання зовнішньоекономічних контрактів; методи та способи визначення ефективності укладених угод та зовнішньоекономічної діяльності підприємства в цілому;

– приймати професійні рішення, адекватні державній економічній політиці за результатами аналізу законодавчих та нормативних актів України, за допомогою зіставлення та порівняння;

– використовувати основні положення міжнародних угод, до яких приєдналася Україна; розраховувати показники ефективності зовнішньої торгівлі та інвестування.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ 1. Теоретичні основи ЗЕЗ.

Тема 1.1. Зовнішньоекономічні зв'язки суб'єктів ринкових відносин.

Сутність і фактори розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. Зовнішньоекономічний комплекс держави. Суб'єкти та основні форми ЗЕД. Основні теорії ЗЕЗ. Особливості ЗЕЗ в Україні.

Тема 1.2. Регулювання ЗЕЗ.

Сутність і основні суб'єкти регулювання ЗЕЗ. Інструменти регулювання на мікрорівні. Інструменти макроекономічного регулювання. Міжнародні інститути зовнішньоекономічного регулювання.

Тема 1.3. Митне регулювання.

Митне регулювання і його сучасна специфіка. Сутність і форми нетарифного регулювання. Сутність і форми тарифного регулювання. Мито і його види. Особливості митного регулювання в Україні.

Тема 1.4. Валютне регулювання.

Валютні ринки й валютні курси. Основні валютні операції в сучасній ЗЕЗ. Особливості та інструменти регулювання валютних ринків. Проблеми валютного регулювання в Україні.

ЗМ 2. Особливості ЗЕЗ підприємства.

Тема 2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок.

Правові передумови ЗЕЗ підприємств. Головні форми зовнішньоекономічних зв'язків підприємства. Класифікація зовнішньоторговельних операцій.

Тема 2.2. Форми зустрічної торгівлі.

Сутність і суперечності товарообмінної (зустрічної) торгівлі. Бартерні операції. Зустрічні закупки у ЗЕЗ. Інші форми зустрічної торгівлі. Операції з давальницькою сировиною Компенсаційні угоди. Операції на широкій компенсаційній основі. Постачання на комплектацію. Викуп застарілої продукції.

Тема 2.3. Експортно-імпортні операції та порядок їх укладання.

Етапи здійснення експортно-імпортної угоди. Експортні операції. Порядок здійснення реекспортних угод. Імпортні операції Реімпорт та його специфіка. Особливості зовнішньоторговельних операцій з окремими групами товарів.

Тема 2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках.

Сутність і класифікація посередницьких операцій у ЗЕЗ. Угоди за договорами доручення, комісії, постачання. Консигнаційні угоди. Основні суб'єкти міжнародного торговельного посередництва.

Тема 2.5. Орендні операції в ЗЕЗ..

Сутність і особливості міжнародних орендних операцій. Короткострокова оренда – рентинг. Особливості хайрингу. Лізинг у міжнародній господарській практиці.

Тема 2.6. Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів. Специфіка зовнішньоторговельної контрактної діяльності. Особливості вибору міжнародного ринку і контрагента угоди. Особливості здійснення ділових переговорів у ЗЕЗ.

Тема 2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу.

Сутність і міжнародні правила укладання торгових контрактів. Основні статті типового договору міжнародної купівлі-продажу. Міжнародний арбітраж і вирішення зовнішньоторговельних суперечок.

Тема 2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків. Особливості сучасної зовнішньоторговельної цінової стратегії фірми. Основні ціни зовнішньоторговельних контрактів. Цінові знижки. Базисні умови постачань «ІНКОТЕРМС». Основні умови, засоби та форми міжнародних розрахунків.

Тема 2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом. Законодавство України про режим іноземного інвестування. Особливості функціонування підприємств з іноземними інвестиціями. Державне й міжнародне регулювання іноземного інвестування.

Тема 2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень.

Класифікація міжнародних перевезень. Особливості договорів міжнародних перевезень. Перспективи України на ринку міжнародних перевезень.

Тема 2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпортних операцій. Сутність, принципи й особливості міжнародного маркетингу. Просування товарів на зовнішньому ринку і функції відділу маркетингу зовнішньоторговельного підприємства.

Тема 2.12. Економічна ефективність ЗЕЗ.

Сутність і основні показники зовнішньоторговельної діяльності підприємства. Показники ефективності зовнішнього інвестування і кредитування. Інтегральні показники ефективності ЗЕЗ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль ОСНОВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ЗЕЗ												
1.1. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин	-	-	-	-	-	6	9	0,5	0,25	-	-	8,25
1.2. Регулювання ЗЕЗ	-	-	-	-	-	6	9	0,5	0,25	-	-	8,25
1.3. Митне регулювання	-	-	-	-	-	6	9	0,5	0,25	-	-	8,25
1.4. Валютне регулювання	-	-	-	-	-	6	9	0,5	0,25	-	-	8,25
Разом за змістовим модулем 1	-	-	-	-	-	24	36	2	1	-	-	33
Змістовий модуль 2. Особливості ЗЕЗ підприємства												
2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок	-	-	-	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5,25
2.2. Форми зустрічної торгівлі	-	-	-	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5,25
2.3. Експортно-імпортні операції та порядок їх укладання	-	-	-	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5,25
2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках	-	-	-	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5,25
2.5. Орендні операції в ЗЕЗ	-	-	-	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5,25
2.6. Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів	-	-	-	-	-	3	6	0,5	0,25	-	-	5,25

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	–	–	–	–	–	3	6	0,5	0,25	–	–	5,25
2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків	–	–	–	–	–	3	6	0,5	0,25	–	–	5,25
2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом	–	–	–	–	–	3	6	0,5	0,25	–	–	5,25
2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень	–	–	–	–	–	3	6	0,5	0,25	–	–	5,25
2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпорتنих операцій	–	–	–	–	–	6	6	0,5	0,25	–	–	5,25
2.12. Економічна ефективність ЗЕЗ	–	–	–	–	–	3	6	0,5	0,25	–	–	5,25
Разом за змістовим модулем 2	–	–	–	–	–	39	72	6	3	–	–	63
Усього годин	–	–	–	–	–	63	108	8	4	–	–	96

5. Теми семінарських занять (не передбачені навчальним планом)

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Заочне навчання
1	2	3
1.	1.1. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин	0,25
2.	1.2. Регулювання ЗЕЗ	0,25
3.	1.3. Митне регулювання	0,25
4.	1.4. Валютне регулювання	0,25
5.	2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок	0,25
6.	2.2. Форми зустрічної торгівлі	0,25
7.	2.3. Експортно-імпорتنі операції та порядок їх укладання	0,25
8.	2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках	0,25
9.	2.5. Орендні операції в ЗЕЗ	0,25
10.	2.6. Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів	0,25

1	2	3
11.	2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	0,25
12.	2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків	0,25
13.	2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом	0,25
14.	2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень	0,25
15.	2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпортних операцій	0,25
16.	2.12. Економічна ефективність ЗЕЗ	0,25
	Разом	4

7. Темы лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Заочне навчання
1	2	3
1.	1.1.Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин	8,25
2.	1.2. Регулювання ЗЕЗ	8,25
3.	1.3.Митне регулювання	8,25
4.	1.4.Валютне регулювання	8,25
5.	2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок	5,25
6.	2.2. Форми зустрічної торгівлі	5,25
7.	2.3. Експортно-імпортні операції та порядок їх укладання	5,25
8.	2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках	5,25
9.	2.5. Орендні операції в ЗЕЗ	5,25
10.	2.6.Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів	5,25
11.	2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	5,25
12.	2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків	5,25
13.	2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом	5,25
14.	2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень	5,25
15.	2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпортних операцій	5,25
16.	2.12. Економічна ефективність ЗЕЗ	5,25
	Разом	96

9. Індивідуальні завдання (не передбачені навчальним планом)

10. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, при виконанні самостійній роботі з навчальною літературою.

Вивчення дисципліни «Основи зовнішньоекономічної діяльності» базується на знанні циклу загальноосвітніх і загальнонаукових дисциплін, а також на знаннях і вміннях, отриманих студентами в процесі проходження навчальних і виробничих практик.

Окремі теми дисципліни вивчаються з різним ступенем поглиблення та деталізації, що передбачено цією робочою програмою. Поточний модульний контроль проводиться методом виконання студентами письмових модульних контрольних робіт.

Остаточна оцінка знань студентів з дисципліни – інтегральна (100-бальна).

11. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.
2. Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання.
2. Екзамен, що проводиться письмово.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест (екзамен)	Сума		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2													
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4	T 2.5	T 2.6	T 2.7	T 2.8	T 2.9	T 2.10	T 2.11	T 2.12		
5	5	5	5	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	40	100

T 1.1, T 1.2 ... T 2.12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
1	2	3	4
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

1	2	3	4
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Базова

1. Внешнеэкономическая деятельность предприятий: Учебник для вузов / Под ред. Л. Е. Стровского. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ, 2008. – 847 с.
2. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / О. П. Гребельник – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 696 с.
3. Дідьківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник / М. І. Дідьківський – К.: Знання, 2010. – 462 с.
4. Гордієнко Н.І. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник / Н.І. Гордієнко, М.Ю.Карпушенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва . – Харків: ХНАМГ, 2006. – 235 с.
5. Козик В. В. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Карп'як Я. С.– К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 608 с.

Допоміжна

1. Митний кодекс України (нова редакція) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mito.org.ua/>.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15>.
3. Про єдиний митний тариф: Закон України від 06.02.1996. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2097-12>.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>.
5. Про митний тариф України: Закон України від 5.04.2001. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kharkovterminal.com.ua/pages.php?page=63>.

6. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=185%2F94-%E2%F0>.

7. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=93%2F96-%E2%F0>

8. Положення про вантажну митну декларацію: Постанова Кабінету Міністрів України від 9.06.1997 з доповненнями та змінами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=574-97-п>

9. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки України № 201 від 06.09.2001. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0833-01>

10. Васенко В.К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник / В. К. Васенко – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 216 с.

11. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів / Багрова І. В., Редіна Н. І., Власюк В. Є., Гетьман О. О.; За ред. проф. І. В. Багрової. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 580 с.

12. Івасів Б. С. Міжнародні розрахунки: Підручник / Б. С. Івасів – Тернопіль: Карт-бланш, 2009. – 223 с.

13. Каніщенко О. Л. Міжнародний маркетинг: Навч. посібник / О. Л. Каніщенко – К.: Політехніка, 2011. – 214 с.

14. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. 4-те вид., стер. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко – К.: Знання-Прес, 2010. – 406 с.

15. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. О. А. Кириченка. – К.: Знання, 2010. – 493 с.

16. Методичні вказівки для самостійної роботи, практичних занять, виконання контрольних робіт з дисципліни «Основи зовнішньоекономічних зв'язків» (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.070101 – «Транспортні технології (за видами транспорту)») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: О. А. Шекшуєв. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 39 с.

17. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник / В. Є. Новицький – К.: КНЕУ, 2009. – 948 с.

18. Островський І. А. Конспект лекцій з дисципліни «Основи зовнішньоекономічних зв'язків» (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.070101 «Транспортні технології (за видами

транспорту)») / І. А. Островський, О. А. Шекшуєв; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 121 с.

19. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник / А. П. Рум'янцев, Н. С. Рум'янцева – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 384 с.

20. Саллі В. І. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник / В. І. Саллі, О. В. Трифонова, В. Я. Швець – К.: ВД «Професіонал», 2009. – 176 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНАМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>.

2. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку: <http://www.ssmc.gov.ua>.

3. Державний служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Кабінет Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>

5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі: <http://www.me.gov.ua>

6. Міністерство фінансів: <http://www.minfin.gov.ua>

7. Національний банк України: <http://www.bank.gov.ua>

8. Світовий банк: <http://www.worldbank.org.ru>.

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни
«Основи зовнішньоекономічних зв'язків»
напряму підготовки *6.070101 «Транспортні технології*
(за видами транспорту)»

Розробники: **НАУМОВ Максим Сергійович,**
ШЕКШУЄВ Олександр Анатолійович

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2013, поз. 209 б

Підп. до друку 15.05.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 0,5

Зам. № 9686

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28.03.2014 р.